

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. II. De divinatione. Quid & quotuplex sit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

Item in Missa contra rubricam plures formare cruces, pluries dicere Alloluja, dicere Gloria, vel Credo contra rubricas, aliasve ceremonias demere; vel addere (etsi fiant ex devotione, hæc enim corrigenda est,) quia sunt præter Ecclesie consuetudinem. Hæc tamen & similia bona intentione facta, venialia tantum sunt ordinariè, ut docet *Tol. Less. l. c. d. 1. Navar. & Laym.* quia est materia levis, & actio ex se non mala; & multa excusat simplicitas. Quod si tamen ex se mala esset, ut si rem furtivam offeras, turpia verba in templo canas, ore vel organo, uotabiliter lasciviam vel ad impuritatem provocantem vocem edas, est superstitio ferè mortalis, ut *Lay. l. c. excommun.*

DUBIUM II.

De Divinatione.

Quid & quotuplex sit?

Resp. I. Divinatio est, cum quis opem Dæmonis tacitè vel expresse invocat, ut noscat res contingentes, & liberè futuras, aliterve occultas, & naturaliter incognoscibiles. Quæ si sint tales, quas solus Deus scire potest, involvitur tacita Idololatria, quod Dæmoni tribuatur cultus divinus: si verò sint tales, quas Dæmon naturaliter scire potest, (nam ex signis, aliisque modis, occultissima quæque cognoscere potest, etiam plurimas hominum cogitationes, & res futuras, ut ut *v. Delrio. l. 4. c. 2. q. 2. Sanch. 2. mor. c. 38.*) nihilominus illicita est; eò quod commercium habeatur

tur cum Dei jurato hoste: quod importat quamdam prodicionem, & apostasiam à Deo; ac fortè etiam, ut vult *Suar. contra Valent. superstitionem. vid. Laym. c. 3. Bon. p. 3. S. Thom. 2. 2. q. 5. a. 1.*

Resp. II. Divinatio est duplex: una, in qua est invocatio vel pactum expressum cum Dæmone; & generali nomine dicitur Necromantia; ut, cum Dæmon occulta docet per pythones, arreptitios, præstigias per personas mortuorum vel vivorum apparentium, aliave signa in aere, aqua, igne, speculis. Alia est, in qua tantum est invocatio vel pactum tacitum, seu interpretativum; ut cum ex lineamentis corporis, vocibus, garritu avium, & similibus, quibus se Dæmon immiscere solet, quæritur cognitio, ad quam ea sunt improporcionata. *D. Thom. q. 98.* Cum verò utriusque speciei variæ rursus, sunt species, eas hic omitto; quòd secundum sententiam communiorem, in genere moris non differant, nec specialem habeant malitiam ideoque in confessione non sit opus explicare, an v. g. facta sit divinatio ex speculis, aere, mortuo, &c. Experimendum tamen necessariò est, utrum invocatio sive pactio expressa, an tacita intervenerit: quia sive hæ moraliter inter se specie differant, sive non, notabiliter tamen mutant iudicium Confessarii. *v. Laym. l. c. Sanchez. l. c. Less. l. c. d. 5. Delrium l. 4. disp. 4. c. 2. Bon. q. 5. p. 4.*

Resp. III. Divinatio quæ fit per pactum expressum, & qua Dæmon expresse invocatur, excusari non potest à mortali: eam verò, quæ fit per pactum tantum implicitum, aliquando excusari

E 5 à mor-

à mortali quidam asserunt; videlicet tunc, cum vel intercedit simplicitas, & ignorantia non crassa, nec affectata, vel fides certa non adhibetur; sed tantum timor quidam, aut suspicio concipitur eventus futuri. *Laym l. 4. rr. 10. c. 3. Sanch. Less. Suar. Caiet. Balde. t. 2. l. 4. d. 4. n. 22. &c.* eò quòd tunc superstitiosa verè non sit, cum intentio non sit talis. *v. Suar Less. Sanch. Lay. Casj. Navar. Sayr. Valent & Tannerum d. 5. d. rel. q. 7. di. 1. n. 21. dub. 2. n. 2.* Ex dictis resolvuntur sequentes Casus.

I. Expressè censetur invocare, seu convenire & pactum facere cum dæmone, qui vel verbis dæmonem invocat, vel saltem factò aliquid usurpat, per quod scit aut putat dæmonē cooperari.

II. Is verò tacitè paciscitur, qui vanis & naturaliter improportionatis utitur ad aliquid cognoscendum, vel efficiendum. Neque requiritur, ut dæmon aliquando pactus sit, se ad talis vani medii adhibitionem concursurum; eò enim ipso, quo quis vanitatibus iis utitur, dæmon se immiscet; licet præter intentionem utentis sit eum invocare, ut docet *Suar. Less. & Sanch. ll. cc.*

III. Non excusatur à peccato, qui utendo talibus, rebus, de quibus constat esse naturaliter improportionatus, protestatur se nullū cum dæmone commercium intendere: quia re ipsa facit contra suam protestationem. Cum enim nec Deus, nec Angeli boni talibus se misceant, dæmon implicitè iis invocatur, uti præter citatos docet *Laym. & Bon. ll. cc.*

IV. Neque is excusatur, qui talia media utilia credit

credit propter experientias : quia has dæmō procurat, ut homines paulatim illaqueet, & ad similia usurpanda inducat. *vid. Sanch. 2. mor. c. 38.*

V. Si quis ab astris, somniis, similibusve ita dependeat, ut omnes pænè actiones suas, & vitam juxta ea regulare velit, eum mortaliter peccare, docet *Less. Suar. Sanc. ll. cc.*

VI. Ex talium observatione semel atque iterum aliquid omittere : ad quod alioqui sub mortali non teneris, veniale tantum esse censet *Cajet. & Armilla V. Somnium*; uti & subinde timere leviter ne ita sit, aut eveniat quod portendunt, ut notat *Suar. supra l. c.*

VII. Communiter & ut plurimum, in similibus, in quibus tacitum tantum est pactum, venialiter tantum peccari, docent consequenter Doctores supra citati, & mox citandi : quia communiter ferè aliquid istorum intervenit, quæ à mortali excusare dicunt : ut v. g. quod fides integra non adhibeatur. *Sanch. loc. cit. n. 23. Cajet. in summa, Armilla, &c.* Rectè tamen notat *Delrio*, esse semper rem valdè periculosam, juxta illa suas actiones dirigere, etiam non credendo. *v. Sanch. l. c.*

VIII. Licita est 1. Physiognomia, quæ ex vultu, dispositione, & habitudine corporis & membrorum; 2. Chiromantia, si ex lineis, & partibus manuum, consideret temperiem corporis, imò etiam animi propensiones & affectus probabiliter conjectet. 3. Item divinatio, quæ ex somniis conjectat hominis complexionem, & hinc affectiones animi diurnas. 4. Item illa, qua ex avium, piscium, aliorumve animalium voce, motu,

aliisve actionibus, naturales aliqui effectus pronunciantur, futuri ut plurimum, v. g. serenitas, pluvia, &c. Astrologia naturalis, quæ effectus corporales & naturales, ut ventos, eclipsin, fertilitatem, salubritatem, morbos, & similia prædicat, quæ ad medicinam, vel agriculturam conducunt, imò etiam, cum ex puncto nativitatis, sive horoscopo, probabiliter prædicat complexionem corporis, & affectiones animi. Quia hæ divinationes omnes naturales sunt & mediis proportionatis utuntur. *Less. l. 2. c. 43. d. 7.*

IX. Illicitæ verò sunt omnes prædictæ divinationes, si ex iis aliquid nosci, aut pronunciarì intendatur circa ea ad quæ proportionata non sunt: ut circa effectus contingentes & liberos; aut quæ à Deo pendent, ut circa statum anima, dona gratiæ, divitias, honores, fortunam, nuptias, statum vitæ, & similia, quorum electio voluntaria est, & à libera hominum voluntate pendet: itemq; de rebus occultis, ut furto, thesauro abscondito. *v. Less. l. c. & Bonac. d. 3. q. 5. p. 3. nu. 11. Suar. Sanct. l. c. Bonac. num. 11.*

X. Peccant, qui Ægyptios de fortuna consultunt; & quidem si fiat cum firma fide, vel scandalo, &c. mortaliter: si verò causa curiositatis vel risus, ut fit communiter, venialiter tantum, *Fill. & Sanct.*

XI. Superstitiosa est divinatio, quæ fit per sortes divinatorias, ad futurum vel occultum aliquid cognoscendum, quasi sortibus vis aliqua divina insit; ut si quis v. g. ex taxillorum projectione & dispositione divinnet, quis sit obtenturus victo.

viſtoriam, beneficium, &c. Idem ferè eſt de ſortibus conſultoriis, quibus inquiritur, quid in hac vel illa re ſit agendum. Dixi ferè: quia aliquando hæ licitæ ſunt, quando cauſæ neceſſitas & honeſtas exigit, aptiorque modus dubium vincendi non apparet: dummodò fiant præmiſſa oratione, cum debita reverentia; & indicium non exſpectetur niſi à ſolo Deo: ut v. g. ſi quis hærens in bivio aliter quoad viam ſe determinare non poſſit; vel ſi divino inſtinctu aut juſſu fiat, ut, 1. Reg. 10. in electione Saulis contigit. *Fill. Sanch. Bon. l. c.*

XII. Sortes diviſoriæ ſine ſuſſitione, & plerumq; licitè fieri poſſunt, ſive ad honeſtum ludum, ſive ad hæreditatis diviſionem, ſive litis compositionem; dummodò litigâtes, qui æquale jus habent, conſentiant; quia nihil aliud continet, quàm contractum inter eos qui ad aliquam rem jus habent, ut illius ſit, cui ſors obtigerit. Sic etiã ſi plures mortem meriti ſint, nec expedit omnes puniri, ſorte defini potèſt, quis ex iis ſit occidendus. Dixi *plerumque*: tum quia in electionibus Eccleſiaſticis ſunt illicitæ, ut *Laym. l. 3. t. 4. & Bon.* tum quia officia ſæcularia, non ſorte, ſed ſecundum perſonarum aptitudinem ſunt dividenda, eſi inter plures æquè aptos & dignos ſorte agi poſſit. *v. Leſſ. c. 43.*

XIII. Potèſt excuſari à ſuſſitione, qui modo illicito futura ſe velle divinare oſtendit joci cauſa. Ratio, quia non eſt actus ſuſſitiſus, nec affectatio cognitionis Deo propriæ, ſed tantum vanitas aliqua. *Suar. & Sanch. Regin. l. 17. n. 170.*